

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18-I.
CENA: posamezna številka L 25 — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200 — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000 — Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223.

Leto XI. - Štev. 23

Trst - Gorica, 7. junija 1957

Izhaja vsak petek

Dedijerjeva usoda? Zolijeva vlada v senatu potrjena

Djilasov prijatelj in Titov življenjepisec Vladimir Dedijer je pred kakšnim mesecem dobil dovoljenje, da obišče Svedsko, kjer je predaval o problemih socializma. Preko Pariza se je nato podal k voditelju levega krila britanskih laburistov, Aneurinu Bevanu, da se tudi z njim pomeni o tej stvari. Medtem sedi Djilas v beograjskih zaporih in »New York Times« piše, da je zaprt celo v isti celici, v kateri je sedel že v predvojni Jugoslaviji. Razlika je samo ta, da so ga prej stražili organi tako imenovane »kraljevske vlade, zdaj pa ga stražijo policijski »komunistične vlade, tiste, kateri je sam pomagal utirati pot do oblasti.

Vladimir Dedijer se je v vseh svojih predavanjih in izjavah zadržal skrajno korektno do Titovega režima. O Jugoslaviji ni maral govoriti. Toda o Sovjetski zvezi, njenem imperializmu, tamkajšnji birokratski diktaturi in sploh totalitarizmu je podal tako ostro sodbo, da je bila Beogradu neprijetna.

Poglejmo nad čem se je Beograd razburil.

Dedijer je med drugim dejal, da je razlika med najvišjimi in najnižjimi plačami v Sovjetski zvezi večja kot v mnogih kapitalističnih državah. Nameščenci priganjajskih ustanov imajo še posebno visoke plače.

In dalje: »V Sovjetski zvezi je bil ustanovljen nekakšen nadzorni aparat, ki ima monopol nad vsim družbo. Ustvarjena je bila posebna oblika državnega kapitalizma, v katerem je izkoriščanje človeka po človeku življenjsko dejstvo.«

Rekel je: »V obstoječi sovjetski družbi omalovažujejo etična in moralna načela ter polagajo važnost samo na siljenje ter grožnjo s silo. Toda vsako gibanje, ki se ne ozira na etiko, si s tem seje seme svoje lastne propasti.«

Dedijer je poudaril, da obstoja v Sovjetski zvezi med ljudstvom in voditelji neka posebna psihološka pregrada, psihologija birokracije, katere glavna značilnost je nestrpnost. Nato je primerjal ameriški slučaj Daveja Becka s sovjetsko korupcijo ter je dodal: »Walter Reuther in J. Carey sta imela moralni pogum, da sta javno opozorila na takšne sebične težnje v svoji organizaciji, medtem ko bi bil v Sovjetski zvezi vsak podobnih pokus obsojen kot napad na diktaturo proletariata.

Sovjetska zunanja politika je za Dedijerja ekspanzionistična in hegemonistična. Končno pa je zaključil: »Demokracije se ne more jemati v majhnih, odmerjenih količinah. Demokracija je ali je ni.«

Dedijer se vedno veruje, da je »socializem takšna družabna ureditev, v kateri ne bo izkoriščanja človeka po človeku in bo posameznik v njem osvobojen okovov države.« Toda v Sovjetski zvezi tega tudi zdaj še niso uresničili. Birokracija, ki je vodila državo pod Stalimom, so nadomestili tehnokrati in vedno večji pomen ima vojska. Njeni voditelji dobivajo nekakšno podobno vlogo, kot so jo Prusiji imeli nekdanji Junkerji (t. j. veleposestniki, ki so dajali pruski in kasnejši nemški vojski glavni častniški kader - op. ur.). V Sovjetski zvezi bo po Dedijerjevemu mnenju končno zmagal tisti, ki bo imel v oblasti vojsko.

»Opirajoč se na surovo silo,« je izjavil Dedijer, »skusa Sovjetska zveza vsiliti vero, da so sovjetski pogledi in sovjetske oblike razvoja edino pravilne. Madžarska pot v socializem bi bila izražena v zavezništvu med Ngyemem, socialisti in stranko malih posestnikov. Toda Sovjeti so jo preprečili in na Madžarskem se je sovjetski imperializem sam odkril do gola.«

In tu je Dedijer zopet primerjal. »Ko je Francija v zelo kritičnem obdobju hladne vojne torpedirala Evropsko obrambno skupnost,« je dejal, »niso ameriški tanki obkolili Pariza in niso streljali nanj. Niti niso Američani proglasili Mendés-Francea za izdajalca, niso ga vzeli za jetnika in ga niso poslali neznanomkam, recimo na Portugalsko.«

Dedijer je končal z ugotovitvijo, da v Sovjetski zvezi zavračajo vsa znamenja, ki bi izražali željo po temeljiti spremembi nekdanje Stalimove politike.

»Vsekakor so to zanimive izjave, posebno če upoštevamo, da jih je dal človek, ki se še vedno šteje za komunistično titoistične smeri,« pravi »New York Times«. »Tudi Tito je že dal podobne izjave. Zakaj se torej zdaj razburja? Zakaj so jugoslovanske oblasti odkrile potni list Dedijerjevi ženi, ki se je hotela srečati z možem pri Bevanovih v Veliki Britaniji? Zakaj nekateri svarijo Dedijerja, naj se ne vrneta domov, ker ga bodo tam najbrž postavili pred sodišče in obsodili po zakonu, ki prepoveduje širjenje sovražne propagande?«

Možno je dvojje. Sedanje jugoslovanske oblasti so Dedijerjeve izjave prizadevale, ker — čeprav izrečene na račun Sovjetske zveze — veljajo v veliki meri tudi za Titovo Jugoslavijo. Tudi tam ne priznavajo kritike, tudi tam so zaprli Djilasa, ki je nastopil proti birokraciji ter je menil, da bi komunizem oziroma socializem bil boljši, če bi stonel na večstrankarskem sistemu. Toda vsaj na zu-

naj se je Dedijer dobro zavaroval proti takšnemu tolmačenju. Ponovno je dejal, da kot lojalen državljani ne mara v tujni dajati izjav, ki bi se tikale domovine.

Verjetnejša je torej druga razlaga, da so Dedijerjeve izjave jugoslovanskim oblastnikom neprijetne zaradi tega, ker je Dedijer potoval v tujino s privoljenjem jugoslovanskih oblasti in se celo govori, da so le-te bile sporazumne s tem, kar je Dedijer na Svedskem predaval. To pa seveda Hruščevu ne more biti vseeno in v sedanjem trenutku zopet Titu ne more iti v račun, da bi ga Hruščev gledal preveč po strani.

Zato je Beograd ostro obsodil Dedijerjeva izjavanja ter jih je proglasil za škodljiva in neumestna. Vendar je Dedijer vključno temu potrdil, da se bo vrnil domov. Prepričan je, da se ni pregrešil proti nobenemu obstoječemu zakonu. Novinarjem, ki so ga spraševali, kako to, da ima tako dober apetit, pa je pripomnil, da se mora pač pripraviti na dieto zaporniškega živila, kajti težko, a vendar kako lepo je biti Srb!a

Dedijer torej pričakuje, da bo lahko pisal in ustvarjal še vedno v svojem beograjskem stanovanju. Zaradi tega je tudi odklonil ponudbo neke angleške univerze, ki mu je bila pripravljena nuditi možnost, da napiše novo knjigo. O tem, ali se bodo ti Dedijerjevi ugi tudi uresničili, bo pa seveda končno odločil Tito.

Moskovski radio je preteklo soboto ponovilo, da bodo ideološka nesoglasja med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo uređili na osnovi marksizma-leninizma. Vsa prizadevanja, da bi Jugoslavijo odtrgali od komunističnih držav — je dejal moskovski radio — bodo propadla.

Nedavno je podal podobne izjave tudi Tito. Tisti, ki so si utvarjali in si še utvarjajo, da bodo s Titom razbili komunistično solidarnost ali Tita celo pretvorili v demokrata, so tako slišali še en preklec.

FRANCOSKA VLADNA KRIZA v luči alžirskega vprašanja

Kakor je bilo pričakovati je Plevin, kateremu je predsednik republike poveril nalogo, da potipuje, kako bi se dalo rešiti vladno krizo, odklonil naročilo za sestavo nove vlade. Za njim sta jo odklonila tudi neodvisneža Pinay in socialist Mollet. Predsednik Coty se je nato obrnil na ljudskega republikanca Pflimlina. Ta se zavzema za vlado vseh skupin, z izjemo skrajnega levega (komunista) in desnega (poujadistov) krila. Novotvo vlada pa bi sestavil le, če bi v njej sodelovali tudi socialisti. Te je pa Mollet pozval, naj se izrečejo proti sodelovanju socialistične stranke v Pflimlinovi vladi.

Največji težavi, o katerih se francoske stranke ne morejo zediniti, sta obramba vrednosti franka in alžirsko vprašanje. Za odpravo prve bi morali preprečiti nadaljnjo povečanje denarja v obtoku, kar bi se lahko doseglo z varčevanjem pri javnih izdatkih in povečanjem davčnega pritiska. Za drugo pa bi bili potrebni koraki, ki jih splošno znani francoski po-

Glasovanje o zaupnici vladi v parlamentu drevi verjetno tudi ne bo drugačno

Senat je v noči od torika na sredo glasoval o zaupnici novi Zolijevi vladi ter jo potrdil. Glasovalo je 229 senatorjev, in sicer 132 za vlado, 93 proti, štirje pa so oddali bele glasovnice. Glasovanje je bilo pomensko. Za vlado so se izrekli demokrščani, 15 monarhistov (Covellijevo krilo), misovci in nekaj neodvisnih senatorjev, ki ne pripadajo nobeni stranki. Štirje Laurovi monarhisti so oddali bele glasovnice. Ker je znašala potrebna večina 115 glasov, je Fanfani po glasovanju izjavil, da ima vlada torej v senatu že samo z demokratičnimi glasovi (108 demokrščanov in 7 neodvisnih) zadostno večino in je s tem nesporno potrjena, tudi če ne bi upoštevali monarhističnih in fešističnih glasov. Opozicija, v katero je pri tem glasovanju štet vse ostale stranke, komunistično, socialiste, demokrate, republikance in liberalce, pa seveda trdi, da se je Zoli oprl na glasove desnice, kar naj bi ne bilo v skladu s kristni italijanski demokracije.

Po potrditvi v senatu mora vlada sedaj dobiti zaupnico še v poslanski zbornici. Ta bi morala glasovati o tem danes zvečer. V poslanski zbornici ne bo zadostovalo, da glasujejo za vlado samo demokrščani in neodvisneži. Za doseglo večine bi morali glasovati za Zolija vsaj vsi monarhisti, tako Covellijevi, kakor Laurovi. Seveda bo pa v tem primeru naslonitev na desnico veliko očitnejša kot je bila v senatu, kjer se lahko razpravlja o tem, ali je vlada dobila priznanje prav zaradi monarhističnih glasov.

Se bodo Zoli in sploh demokrščani zadovoljili s takšno zaupnico, kakršna je v poslanski zbornici edino verjetna? To je še odprto vprašanje, kajti že te dni sta se svareče oglasila Scelba in don Sturzo. Oba državnika sta opozorila na škodo, ki bi jo krščanskim demokratom znala pri-

nesti odvisnost, oziroma tako rekoč povezava z desničarji. Zato se še vedno ne more reči, da je Zoli že premagal glavne ovire, ki ogražajo obstoj in delovanje njegove vlade.

Zolijev program

Zoliju je treba priznati, da je spretno sestavil program svoje vlade. Čeprav je z njim dejansko nakazal, da bo nadaljeval politiko prejšnje demokratske koalicijske vlade, vendar ni šel pri tem tako daleč, da bi popolnoma ugodil demokrščanskim zahtevnikom iz prejšnjih vlad. Zaradi tega so glasovali v senatu proti Zolijevi vladi tudi predstavniki tistih sredinskih strank, ki so se od začetka postavili v položaj opazovalca in so se odločili šele v zadnjem trenutku. To so bili liberalci in republikanci. Socialni demokrati so se sploh v načelu izrekli proti enostrankarski vladi. Nenejnim socializmom pa je Zolijev program pre malo socialen. Odbilo jih je tudi to, da so bili z njim zadovoljni monarhisti in misini.

In vendar se je Zoli predstavil parlamentu z zelo naprednim socialnim programom, veliko naprednejšim kot so bili tisti prejšnjih vlad, v katerih so se morali ozirati tudi na liberalce. Tako je Zoli obljubil odobritev agrarnih pogodb z izboljšanjem določil, ki govori o pravih razlogih za odpoved, zavezal se je, da bo vlada s 1. januarjem povisala minimalne pokojnine, Ministrstvo za državne zadeve v gospodarstvu je dobil človek, ki je pristal državnega poseganja v gospodarstvo. Vlada je nakazala, da naj bi bila podjetja IRI izdvojena iz Confindustrie. To je stara zahteva, ki bi tem podjetjem omogočila, da uspešneje vršijo svoje socialno in gospodarsko poslanstvo. Prav tako je Zoli obljubil, da se bo zavzel za uresničenje Vanonijeve-

ga načrta za gospodarski razvoj Italije, kar je toliko bolj nujno zaradi vključitve Italije v Skupno tržišče.

Tako je Zoli s precejšnjo upravičenostjo odgovoril socialistom, da ima socialna politika dve plati: socialno in politično. Glede politične je za demokrate možno odprtje na levo šele takrat, ko bodo nenejenci prekinili svoje zveze s komunisti. Glede socialne plati pa Krščanske demokracije ni treba pozivati k odprtju na levo, ker je s svojim programom to že storila.

V ostalem se je Zoli izrekel za demokratičen in svobodoljuben red v notranjosti države, za solidarnost vseh svobodoljubnih narodov v zunanji politiki, za zvestobo obstoječim zavezništvom in pogodbam. Pri vsem pa naj bi Italija v bodoče posebno v Sredozemlju bolj energično uveljavljala svoje koristi kakor jih je doslej. To velja posebno za prijateljske in gospodarske stike z novimi arabskimi državami.

V terek je pričela razprava o zaupnici Zolijevi vladi v parlamentu. Govorili so že nekateri poslanci med njimi tudi Togliatti. Govori se bistveno ne razlikujejo od govora v senatu. Po vsej verjetnosti bo razprava drevi zaključena in bomo v sobotnih jutranjih urah zvedeli za končni izid. Vsa svetovna javnost z velikim zanimanjem spremlja ta važen dogodek italijanske notranje politike.

Nov položaj

Ce Zolijeva vlada obstane, potem je treba vsekakor računati, da je v italijanski notranji politiki nastal nov položaj. Po daljšem razdobju bomo prvič imeli tudi demokratično opozicijo. Le-ta je bila namreč pri dosedanjih koalicijskih vladah omejena samo na skrajne desničarje in levičarje ter njihove satelite. Nove vlade v njenem delu tudi ne bodo mrtvičili obziri na zaveznike, ki jih v tej vladi ni. Ali pa bo vse to imelo za posledico, da se bo počasi kristalizirala in začela razvijati močna demokratična opozicija, kakršno bi lahko postavili združeni socialisti, ali pa se bo politična tekma izrodila v dveoboj med Krščansko demokracijo in komunisti, pri čemer bodo vsi drugi zmekčani, to bo pokazala bodočnost. Za Italijo bo velik uspeh, če se uresniči prvo, zelo nevarno pa bo, če bo sledilo drugo.

JUGOSLAVIJA - ITALIJA

Gospodarski razgovori v Rimu

V Rimu se je sešel italijansko-jugoslovanski odbor za spremembo trgovinskih in plačilnih pogodb ter dogovorov o tehničnem sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo. Italijansko zastopstvo vodi veleposlanik Vanni D'Archirafi, jugoslovansko pa Popov. Odbor je razdelil delo med štiri podobore, ki se sestajajo neposredno pri prizadetih ministrstvih, to je pri ministrstvu za zunanje zadeve, za industrijo in za promet.

Sedanja pogajanja za revizijo trgovinske in plačilne pogodbe so posebno važna, ker Italija predlaga, naj se odpravi jugoslovansko-italijanski kliring in naj Jugoslavija pristane na nov, večstranski sistem plačevanja v lirah. V zvezi s tem bi moral biti urejen tudi sedanji aktivni saldo Italije v trgovini z Jugoslavijo. Medtem ko je trgovinska izmenjava med Italijo in Jugoslavijo leta 1956 končala s primanjkljajem treh milijard lir za Italijo, se je v prvih petih mesecih tekočega leta italijanski izvoz v Jugoslavijo tako umodno razvil, da je kril vse lanske primanjkljaje in je celo ustvaril aktivni saldo.

Kot odgovor na italijansko zahtevo Jugoslavija predlaga, naj bi sedanje nerazsorazmerje zmanjšali predvsem z večjo sprostitvijo italijanskega uvoza živine in lesa iz Jugoslavije. Lani je bila Italija kot kupec jugoslovanskega blaga na drugem mestu, takoj za Zahodno Nemčijo, kot izvoznik v Jugoslavijo pa na četrtem mestu, za Združenimi državami, Sovjetsko zvezo in Zahodno Nemčijo. Pri tem so dani vsi pogoji, da se trgovinska izmenjava med obema državama še poveča.

Drugi predmet pogajanj se tiče sporazuma o posebnih dobavah od 21. februarja letos. Sporazum določa, da smejo italijanske tvrdke izvoziti v Jugoslavijo industrijske opreme do skupnega najvišjega zneska 30 milijonov dolarjev proti plačilu v petih letih. Kaže, da je bil sporazum uspešen in da je bilo sklenjenih že več tozadevnih pogodb.

Poleg sodelovanja na področju industrije se bo sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo razširilo tudi na kmetijstvo in bodo skušali uresničiti dogovore, do katerih je prišlo pri nedavnem obisku jugoslovanskega ministra za kmetijstvo Komarja pri ministru Colombu. Italija bo pomagala pri mehanizaciji jugoslovanskega kmetijstva z izmenjavo tehničnih izkušenj in strokovnjakov.

Kot četrti predmet sedanjih pogajanj pa obravnavajo tudi vprašanje prometa med obema državama.

V Alžiru je vedno hušje

Razmere v Alžiru postajajo vsak dan obupnejše in zavzemajo že oblike, kakršne so imele v naših krajih v času najhujših borb z okupatorjem na eni in brezobzirnega nastopa komunistov napram vsem drugim osvobodilnim strujam na drugi strani. Tako je pretekli teden neki

oddelek alžirske osvobodilne fronte v vasi Melougi poklal vse moške prebivalce, ki so bili stari nad 15 let. To niso bili morda kakšni francoski kolaboracionisti, pač pa pripadniki druge alžirske nacionalistične organizacije, ki se imenuje alžirsko narodno gibanje. Dejansko je šlo pri tem za pravo divjanje, sprostitve najnižjih nagonov. Ko so napadali enkrat videli kri, se niso več znali ustaviti. Ubili so okrog 300 oseb.

Tako tudi alžirski komunisti izkoriščajo osvobodilni boj za likvidacijo vseh morebitnih tekmecev in si, ne izbirajoč sredstva, skušajo utreti pot do oblasti. Spričo omenjenega dogodka pa je tudi njim postalo nerodno, čeprav jim je na drugi strani najbrž kar prav, da so pokazali, kakšna bo usoda tistih, ki se jim upajo postaviti na pot. Zato se alžirska Osvobodilna fronta v javnosti opravičuje in skuša pripisati pokol Francozom, čeprav je v prvem času, ko še ni bilo znano število žrtev, sama oznanila, da so njeni oddelki hoteli usmrtiti le pet prebivalcev vasi, ki naj bi bajé sodelovali s Francozi.

Alžirska nacionalistična organizacija Alžirsko narodno gibanje, katero je ta dogodek zelo prizadel, je v znak protesta odklicala splošno stavko in je s posebnim proglasom ožigovala postopek Osvobodilne fronte, ki skuša naknadno zvaliti odgovornost za ta množični zločin na druge.

Mnogi Francozi sodijo, da so za ta grozodejstva odgovorni komunistični agenti.

Španski monarhisti pred sodiščem

V Španiji bodo sodili devet liberalnih in monarhističnih oseb, ki so jih mednarodni aretirali z obdolžitvijo, da so vzdrževale stike s španskimi begunci za zrušenje Francovega režima. Med aretiranci so vidne osebnosti iz univerzitetnih, časniških in strankarskih krogov, tako celo eden izmed ustanoviteljev falangiistične stranke, ki je vladna stranka.

Volitve v Argentini

Po zrušitvi Peronove diktature so revolucionarne oblasti obljubile, da bodo čimprej razpisale volitve, na katerih naj narod izvoli predstavnike, ki bodo nato dali državi nov demokratični ustroj ter ji omogočile povratek v normalno stanje. Za doseglo tega je treba namreč spremeniti ustavo, ki jo je Peron svoječasno prilagodil primerno svojim težnjam. To bodo Argentinci zdaj storili 28. julija, ko bodo volili predstavnike za ustavodajno skupščino.

Buenosaireska vlada zagotavlja, da bodo volitve nadzorovale oborožene sile. S svojo prisotnostjo bodo jamčile za reden in svoboden potek.

„Hruščeva spalnica“

Prvi tajnik sovjetske KP, Nikita Hruščev, je s pomočjo televizijskih naprav »Columbia Broadcasting Systema« z vnaprej skrbno pripravljenim televizijskim razgovorom razložil Američanom brez vsakršne omejitve in cenzure sovjetske poglede na aktualna vprašanja sedanosti. Na neprijetna vprašanja seveda tudi ob tej priložnosti ni odgovarjal. Razumljivo je, da ni pozabil zagotoviti Američanom, da je njegova želja normalizacija odnosov med Sovjetijo in ZDA.

V ostalem Hruščev tudi sedaj ni povedal nič novega, razen da jim je postregel s polnim krožnikom smehljajev. Prvi ameriški odmevi so v glavnem kazali prijaznost in zadovoljnost. Hruščeva ponudba, da bodo svoje čete umaknili iz zasedenih satelitskih držav, ni nič novega. Tudi to ponudbo je Hruščev postavil s pogojem, da odidejo iz Evrope tudi Američani...

Američani naj bi odšli 4000 km čez morje, Sovjeti pa nekaj sto kilometrov po kopnem. Kdo se bo lahko prej vrnil, če bi sovjetskemu imperializmu tako kazalo, ni težko izračunati. Zanimivo je tudi, da je Hruščev priznal sovjetsko vojaško okupacijo le na Poljskem, v Vzhodni Nemčiji, na Madžarskem in v Romuniji. »Drugod,« je dejal, »ni sovjetskih čete — in se je zlagal. Češkoslovaško, Bolgarijo in Albanijo je zatajil.

Glede letalskega nadzorstva nad oborožitvijo, ki jo je predlagal predsednik Eisenhower na ženevski konferenci leta 1955, se je Nikita namrdnil in dejal, da ta zahteva izraža zgolj željo »pogledati v spalnico sosedu, ko je ta že zagrnil za-

vese.« Ta zahteva je za Sovjetijo, ki ne zagrinja samo zaves, pač pa železne roloje, razumljivo neprijetna. Pa tudi to ameriško radovednost bi Hruščev potolažil — s trdimi pogoji! Po teh pogojih bi Sovjeti nadzirali vse NATO ozemlje, to se pravi celotno industrijsko ostržo Atlantske skupnosti. Zahodnjaki pa bi svojo radovednost pasli v glavnem le po satelitskih »spalnicah.

Z drugimi besedami: Hruščev bi rad vtikal nos po vseh spalnicah zahodnih sosedov, medtem ko bi zahodnjaki kukali samo po vežah sovjetske palače...

Za Kadarja so madžarska sodišča premila

Madžarski pravosodni minister je izjavil, da bodo posebni ljudski sveti pregledali obsodbe proti nasprotnikom Kadarjevega komunističnega režima, ki se bodo zdele preveč mile. Prošnje za pomilostitev naj v bodoče predstavljajo izjemo, ne pa splošno pravilo za vse obsodbe protirevolucionarjev.

Pravosodni minister in njegov gospodar Kadar, za obema pa Sovjeti torej niso zadovoljni s sedanjim potekom sodnih razprav. Ni jim dovolj, da so samo časopisi doslej objavili že 54 smrtnih obsodb in da je bilo od teh 40 tudi izvršenih. V državnih podjetjih bodo nadalje ustanovili posebne urade, ki bodo skrbeli za nameščanje vladnih zvestih elementov, medtem ko bodo izvedli epuracijo političnih nasprotnikov. Pri tem bodo posebno upoštevali zadržanje posameznikov med novembrsko vstajo.

VESTI z GORIŠKEGA

Zaupnica senata Zolijevi vladi Zaključna šolska prireditev

V torek ponoči na sredo 5. t. m. je rimski senat izrekel zaupnico enobarvni demokršćanski Zolijevi vladi s 132 glasovi proti 93 in 4 vzdržanimi. Za vlado so glasovali demokršćani, monarhisti in misovci ter nekateri neodvisni. Laurovi monarhisti so se glasovanja vzdržali, vsi ostali, t. j. komunisti, Nennijevi in Saragatovi socialisti, liberalci in republikanci so glasovali proti.

Nova vlada je tako prejela 17 glasov večine, ker je prisotnih senatorjev bilo 229 in je zaradi tega večino predstavljalo 115 glasov.

Zolijev govor pred glasovanjem

V svojem govoru pred glasovanjem je predsednik vlade, Zoli, povedal nekaj odločnih besed in ugotovitev na račun vseh skrajnih strank, tako desničarskih misovcev in monarhistov, kakor levičarskih komunistov in socialistov obeh vej.

Dejal je, da se on in vlada oddaljuje od monarhistov že zaradi tega, ker monarhisti upajo na obnovo monarhije in so v gospodarskem in socialnem oziru konservativci. Misovcem pa je odločno povedal v obraz, da je vedno bil in vedno ostane protifašist. Nič od prvih, nič od drugih da ne prosil glasov zato, da ostane na vladi. Glasove sprejema le na program, ker ne gre za odprtje nič na desno niti na levo.

Nennijevim socialistom je odgovoril, da ne bo odprtja na levo, dokler oni sami ne zaprejo na levo, to je dokler se ne ločijo od komunistov. Le takrat bo sodelovanje demokršćanov in Nennijevih socialistov mogoče. Navajal je primer Francije, kjer se demokršćani in socialisti pripravljajo na sodelovanje, ki je v tem oziru zelo poučljiv.

Ostre besede je predsednik vlade Zoli rabil proti Saragatovim socialistom in Saragatu samemu. Očital je prvim nevhvaležnost, drugemu pa skrajno nestanovitnost, ker je vendar dosedanja vlada sprejela in izvedla večino njihovih programskih točk, kljub temu pa so oni izstopili iz vlade in krivično napadajo demokršćane, čeravno je program sedanje vlade v bistvu program bivše štiristrankarske vlade.

O Saragatu je še posebej dejal, da preveč skače v svojih odločitvah in da je trmasto nestanovit, da je svojevoljno prekinil in odpovedal štiristrankarsko koalicio.

Komunistom pa je predsednik Zoli odgovoril, da če Sovjetska zveza resnično želi mir, naj preneha s stalnimi grozjenji Atlantskemu paktu, ki je le obrambnega značaja. V ostalem pa je komunistom dejal, da če bi v Italiji prišli na vlado, bi tu zavladala še hujša diktatura od tiste, ki se jo je Italija otrešla. Na delavce in dijakke pa, ki bi terjali več svobode, bi sovjetske čete streljale iz tankov in letal.

Nato je predsednik Zoli poudaril, da ostane Italija v zunanji politiki zvesta Atlantskemu obrambnemu dogovoru in zvesta tudi prizadevanju za združitev Evrope. Dala pa bo svoj pristanek vsakemu odkritosrtnemu prizadevanju za razorožitev in pomiritev.

Vlada bo spoštovala zakon in prisilila

vse državljane na spoštovanje zakonitosti ter bo nadaljevala z izvajanjem ustavnih določil vstevši izvedbo regionalnih avtonomij.

Ob koncu je predsednik Zoli še enkrat zagotovil, da bo vlada posvetila vso pažnjo gospodarskim in socialnim potrebam nižjih slojev, katerim hoče, v mejah možnosti, popolnoma zadostiti.

Z zaupnico, ki jo je Zolijeva vlada prejela v senatu, je storila korak naprej. Ni pa še dosegla trdnega stola, ker ni rečeno, da bodo pri izvajanju posameznih točk njenega programa zanjo glasovali tisti misovci, monarhisti in neodvisni, ki so ji v senatu izrekli zaupnico.

V poslanski zbornici utegne vlada dobiti približno isto vrsto zaupnice kot v senatu, toda opozicija izgleda biti močno koalizirana, vsaj tiho, če ne tudi dogovorno.

Ni moči trditi, da se bo vlada obdržala dolgo časa; možne pa so kake spremembe njej v dobro, ker ni verjetno, da bodo opozicijske stranke kar na slepo glasovale proti vprašanju, ki pridejo na dnevni red, kot so regionalne avtonomije, zemljiške zakupne pogodbe, gospodarsko-socialni ukrepi i. dr. Zlasti Nennijevim socialistom mora biti na tem, da pokažejo svojo dobro voljo, če želijo vstopiti v vlado in prevzeti del odgovornosti pred javnostjo.

Kdaj bodo sodili pa fašiste?

Kakor znano se že nekaj tednov vrši v Padovi proces proti raznim bivšim partizanom zaradi izginulega denarja, draguljev in drugih vrednot, ki so jih bili koncem aprila 1945 zaplenili Musso-

liniju in njegovemu spremstvu v kraju Doggo v Lombardiji.

Na razpravah je bilo že do sedaj nedvomno dokazano, da so fašisti, od katerih mnogi še živijo, imeli s seboj tudi velikanske vsote državnega denarja. Tako nam izhaja iz poročil, ki jih prinašajo listi.

Pa vendar ne izhaja, da bi bila protinjim že uvedena kakšna preiskava in kazensko postopanje.

Poročajo, da so med priljago Musso-linijeve žene Rachele našli šest vrečic draguljev!...

Pozdrav slovenskim volivcem

Ob vstopu v goriški občinski svet na mesto blagopokojnega dr. Karla Birse se iskreno zahvaljujem volivcem lipove vevice za izkazano mi zaupanje ter se zavzemam, da bom vedno zastopal koristi svojih volivcev po programu Slovenske demokršćanske zveze.

Gorica, 25. maja 1957.

Albin Suligoj

Sprejem na prefekturi za praznik republike

Za praznik republike je bil v nedeljo 2. t. m. poseben sprejem na goriški prefekturi. Vabilo na sprejem je prejel tudi predsednik Slovenske demokršćanske zveze, odvetnik dr. Avgust Šfiligoj, ki se je sprejema tudi udeležil.

Pri tej priložnosti se je dr. Šfiligoj predstavil novemu prefektu g. dr. Nitriju, ki je bil zelo prijazen, in mu povedal, da se bo vodstvo SDZ v kratkem zgledilo pri njem.

NOVICE IZ SLOVENIJE

DOMACE DIESEL - LOKOMOTIVE

Tovarna mostov in kretnic v Nišu je začela pred kratkim izdelovati prototipa dveh vrst Diesellovih lokomotiv, ki bi jih uporabljali v rudarstvu in industriji. Prototipi bodo izdelani popolnoma iz jugoslovanskega materiala in seveda s sodelovanjem z drugimi tovarnami. Diesellokomotiva za rudnike bo uporabljiva samo za zunanje odkope. Lokomotiva bo lahko vlekla 40 ton tovora s hitrostjo 25 km na uro.

ONTOLOŠKA POSTAJA V SEMPETRU PRI GORICI

Ontološka postaja, ki ima svoj sedež v Sempetru pri Gorici, je bila ustanovljena leta 1952 v Vipavi. Inštitut je bil ustanovljen na pobudo medicinske fakultete v Ljubljani. Po študijah, ki jih je opravil inštitut na področju obolenj na raku, so prišli do zaključka, da bi bilo treba dejavnost inštituta decentralizirati. S tem bi imeli več možnosti za hitrejšo odkrivanje bolezni in za hitrejšo zdravljenje.

Ontološka postaja je pregledala doslej 8.000 oseb. Pregled je povedal, da je na

Goriškem bolnih na raku 750 ljudi. Največ bolnikov ima raka na koži, materničnem vratu, prsih, želodcu in pljučih. Največ bolniki so ugotovili v Idriji in Logu pod Mangartom, kjer sta rudnika z živim srebrom in svincom. Obolenja so v teh predelih zlasti na želodcu in pljučih. Vzroki obolenj so torej prav v rudnikih. V koprskem okraju pa so ugotovili največ obolenj z rakom na koži.

Lansko leto je pri vseh umrlih moških umrlo nad 10 odstotkov zaradi raka, od žensk pa jih je umrlo zaradi raka celo 11 odstotkov. Umrljivost na raku je torej za 4 odstotke večja kakor zaradi tuberkuloze.

ZA RAZVOJ KMETIJSTVA IN ZIVINOREJE

Dne 20. maja so na seji predstavništva upravnega odbora Zveze kmetijsko-gospodarskih zbornic Jugoslavije odobrili program o reži in izvozu telet in juncev v prihodnjih petih letih, načrt o proizvodnji in izvozu hmelja in za povečanje proizvodnje malin.

Načrt za povečanje proizvodnje hmelja je bil tudi potrjen. S tem načrtom nameravajo povečati površino za 1855 ha. Tako bi omogočili večji izvoz hmelja, in sicer 3800 ton na leto namesto sedanjih 2500.

Potrjen je bil tudi načrt o povečavi proizvodnje malin. Predvideno je, da bi lahko Jugoslavija izvozila letno 10.000 ton malin in po zelo ugodni ceni. Trenutno pa izvažata Jugoslavija samo 900 ton na leto, dasi so možnosti in pogoji za večjo proizvodnjo tega sadeža velike.

RAZSTAVA SODOBNE JUGOSLOVANSKE UMETNOSTI

Prvega avgusta bo v Dubrovniku razstava sodobne jugoslovanske umetnosti. Razstavljenih bo 110 slikarskih in 30 kiparskih del. Dela so izbrala najprej razstavišča republiških združenj likovnih umetnikov, zatem pa zvezni svet. Za razstavo je poslalo svoja dela tudi več slovenskih umetnikov poleg Marka Celebonovića, Krsta Hegedušića, Gabrijele Stupica, Koste Angeli Radovanija, Radenke Misovića in drugih.

UVOZ KUMENA

Jugoslavija uvozi letno približno 50 ton kumena. To je pa denar, vržen proč, ker je možnost pridelati v državi velike količine te zdravilne rastline. Mnogo kmetovalcev stalno povprašuje za navodila, kako obdelovati kumen. Kljub te-

Na Vnebohod, 30. maja, in v nedeljo 2. t. m. so goriške srednje šole s slovenskim učnim jezikom priredile svojo zaključno kulturno predstavo. Na dnevnem redu so bile pevске točke in veseloigra.

Zbor strokovne šole je zapel Iga Grudna - Karla Boštjančiča »Ježek ima polje« in Zorina - Rudija Pešla »Pomladna«.

Zbor nižje srednje šole se je predstavil z Mirka Kunića - Karla Boštjančiča »Dirindajema« ter Zore Valentić - Janeza Kuharja »V maju«.

Zbor učiteljska je nastopil s pesmima Janeza Bitenca - Danila Bučarja »Metuljiček - cekinček« in »Mlinček« ter Slavina - Minka Fileja »Triglavom«.

In končno so združeni zbori navedenih šol zapeli še Silvina Sardenka - Brede Ščekove »Cigan je zmaknil klarinet«, Belokranjsko - Cirila Preglja »Franc-tanec« in narodno Viktorja Mihelčiča »Roža na vrtcu«.

Vsi trije zbori posamezno in potem še združeni so peli svoje pesmi prav dobro. Castitemu g. prof. Fileju, ki jih je pripravil in na odru vodil, vse priznanje in polna hvala za lep uspeh.

Ker smo že pri stvari, naj omenimo, da so pod vodstvom č. g. prof. Fileja naši vrli dijaki zelo lepo in ubrano peli tudi pri cenjenih maši za zaključek šolskega leta v soboto 1. junija.

Tudi veseloigra, Goldonijeva komedija »Stric Ihtaa«, ki jo je poslovenil Niko Kuret, je bila dobro igrana in je popolnoma uspela.

Vsem prijateljem, da ne pozabimo tu požrtvovalnega g. Maksa Komaca, vse priznanje in zahvala za lepo in uspelo kulturno prireditev.

Obe prireditvi, zlasti pa ona od 30. maja, sta privabili lepo število gledalcev,

ljubiteljev naše učee se mladine, naše šole in naše omike.

Ce le mogoče, svetujemo, naj bi to prireditev ponovili na deželi, med našim narodom. S tem bodo naše šole še bolj počaščene, prireditelj pa bo morda marsikoga približala našim šolam.

Izid na slov. srednjih šolah

Višja srednja:

I. A — Izdelali so: Hvala Valter, Kuzmin Branko, Prasel Marjan, Radetti Emil, SAKSIDA ANDREJ (z odliko).

S popravni izpiti: 6.

I. B — Izdelali so: Barbarino Irma, Brajni Miroslava, Carrara Zmaga, CESCUTTI METODA (z odliko), Gravner Nadja, Knez Helena, Komjanc Ana, Kunej Franka, Vizintin Emilija, Vizintin Katarina.

S popravni izpiti: 6.

Zavrjnena: 1.

II. A — Izdelali so: Berdon Ivan, Bučinel Anton, COTAR DANJEL (z odliko), Franko Vanja, Gergolet Karel, Klanjšček Vladimir, Lavrencic Marjan, Pelizzo Lucijan, Pintar Danijel, QUINZI ERNEST (z odliko), Pertot Vojko, Zavadlav Jordan.

S popravni izpiti: 5.

II. B — Izdelali so: Beuciar Bogdana, Figelj Antonija, Koshuta Teodora, Lapanja Marija, MAKUC LUCIJA (z odliko), Naberjov Ivica, Peric Severina, Rutar Marija, Sinicco Gracijana, TOMMASI DASA (z odliko).

S popravni izpiti: 5.

Zavrjnena: 2.

III. A in III. B — Vsi pripuščeni k nižjemu tečajnemu izpitu.

Višja gimnazija:

IV. — Izdelali so: CESCUTTI MARIJA (z odliko), Devetak Venceslav, Elsbacher Marija.

S popravni izpiti: 8.

Zavrjnena: 1.

V. — Vsi pripuščeni k sprejemnemu izpitu.

Licej:

I. — Izdelali so: Brumat Irena, Primosić Mirko, Sussi Emidij.

S popravni izpiti: 5.

II. — Izdelali so: Bednarich Jožef, Brauč Benito, Budihna Anamarija, Stigari Branko.

S popravni izpiti: 3.

III. — Vsi pripuščeni k zrelostnemu izpitu.

Učiteljske:

I. — Izdelala sta: Cej Jožef, Corsi Hadrijan.

S popravni izpiti: 1.

Zavrjnena: 1.

II. — Izdelali sta: Jakin Marija, Sere-ni Vjolica.

S popravni izpiti: 4.

III. — Izdelali so: Berlot Silvana, Cer-no Viljem, Peric Jožica.

S popravni izpiti: 6.

IV. — Vsi pripuščeni k usposobljenost-nemu izpitu.

Novi pribežniki iz Titovine

Pretekli teden je pribežalo v Ancono 13 jugoslovanskih državljanov, ta teden pa drugih 10 v Bari. Na goriško področje prihajajo ubežniki zaporedoma vsak dan iz vseh krajev Jugoslavije. Tako je te dni prišlo 5 ljudi iz Hrvaške in iz Bosne. Neki mornar jugoslovanske ladje »Vindola«, ki je priplula v Molifetto, je dezertiral in prošil za politično zatočišče. Vsega skupaj je v maju pribežalo samo na goriško področje kar 150 jugoslovanskih državljanov.

Pobegi pričajo o nezmožnosti komunističnega režima v Titovini.

Doberdobski obč. svet in deželna avtonomija

Te dni se je doberdobski občinski svet bavil z vprašanjem deželne avtonomije ter se je z 12 glasovi večine izrekel za deželno avtonomijo s tistim statutom, ki ga predlagajo Nennijevi socialisti. Zdi se nam, da je taka odločitev vendarle prenegljava, ker nam ta statut ne nudi zadovoljive zaščite. Zaščiteni moramo namreč biti v celoti in povsod, ne pa samo po odstotkih in v tistih krajih, kjer nas živí doleteno število.

Prvo sv. obhajilo

Na Vnebohod, v četrtek 30. maja, je bilo prvo sv. obhajilo slovenskih otrok v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, katerega se je udeležilo 22 otrok. Po obhajilu so prvooahajancem priredili zajtrk v šoli v ul. Croce; istega dne popoldne pa posebno primerno gledališko predstavo na Placuti.

Nezadostna pomoč oškodovancem

Pristojni minister je te dni poslal vsem prefektom okrožnic z navodili, kako pomagati oškodovanim kmetovalcem zaradi zmrzala.

Na žalost predvideva okrožnica samo olajšave v pogledu kmetijskih prispevkov, (contributi unificati) in z njimi povezanimi dajatvami ter v pogledu davkov, v kolikor je škoda povzročila manjšo zaposlitev.

To je vse pre malo in vlada mora priskrbeti na pomoč kmetovalcem mnogo učinkoviteje.

S. R.

Seje pokrajinskega in občinskega sveta

V soboto 1. junija se je vršila seja goriškega pokrajinskega sveta, ki je trajala dobre štiri ure in pol. Udeležil se je tudi naš svetovalec. Odobrili so sklep za najem skoro 140 milijonskega posojila za kritje primanjkljaja v letu 1954. Pri zadnji razpravi je naš svetovalec dr. Šfiligoj ugotovil, da je goriška provinca sedanjega obsega prevzela obveznosti in bremena province širšega obsega kot je bila pred 15. septembrom 1947. Zato je priporočal odboru, naj zahteva od vlade posebne prispevke za kritje primanjkljaja.

Svet je imenoval provincialne zastopnike v razne odbore in ustanove in se delj časa zadržal pri vprašanju bolezni pri goveji živini in sploh radikalne obnove goveje živine v naši provinci. Tudi pri vprašanju konzorcija za obnovo Prevala pod Brdmi se je svet zadržal več časa in prišel do ugotovitve, da se morajo v najkrajšem času izvesti volitve rednega odbora tega konzorcija, ki ga že več let vodi komisar.

Končno je svet pri zaprtih vratih volil nagrade predsedniku in odbornikom.

S seje občinskega sveta

V petek 31. maja se je vršila seja goriškega občinskega sveta, katere so se udeležili tudi naši trije svetovalci. Na seji so odobrili več sklepov za nakup stavb in zemljišč, kjer bodo uredili ali zgradili šole in vrte oziroma razširili ulice. Stiri stavbe v ulici Ascoli pa bodo podrli, ker so že zelo stare in se podirajo. Na istem prostoru bodo zidali nove stavbe. Solskemu patronatu so odobrili 500 tisoč lir pomoči, dr. Bevilgio Adriana pa so potrdili za zdravniška v Podgori, ker je zmagal na natečaju.

Ulico Romana v Ločniku bodo asfaltirali, po raznih drugih ulicah pa bodo potegnili električno razsvetljavo.

V imenu svoje skupine je dr. Šfiligoj

opozoril župana in odbor na pritožbe prebivalcev ulice Scuola Agraria, ki pravijo, da se hiše tresejo, ko vozijo mimo težki tovorni avtomobili. Predlagal je, naj bi tehnični urad pregledal tiste stavbe, po možnosti pa naj bi promet preusmeril.

V ulici degli Scogli zahtevajo vodo

Prebivalci ulice degli Scogli občutijo pomanjkanje pitne in druge vode in stalno prosijo, naj jim jo županstvo preskrbi. Zadeva je nujnega značaja, ker si prizadevi morajo vleči vodo od daleč in tudi iz Soče. Takim prizorom so mimoidoči potniki bili priča tudi v nedeljo 2. junija.

Županstvo je menda svetovalo prizadetim, naj bi na lastno pobudo in stroške izkopali järke za napeljavno vodnih cev. Toda ti se temu upirajo, ker pravijo, da niso še slišali, da bi meščani, ki stanujejo sredi mesta, sami delali pri raznih napeljavah.

Toplo priporočamo županstvu, da uredi zadevo vode in upamo, da se bo to zgodilo v najkrajšem času.

ZAHVALA

Dne 1. junija 1957 je mirno v Gospodu zaspala naša nepozabna teta

Alojzija Domicelj roj. Zucchini

v častitljivi starosti nad 93 let, rodom iz Medane.

Blagopokojno smo pokopali v nedeljo 2. junija na mestnem pokopališču v Krmini. Zahvaljujemo se krminskim domačinom in rojakom iz Brd za udeležbo.

Prosimo tihega sožalja.

Družine

PERIN, ZUCCHIATI, ZORZUT

V Krmini, 3. junija 1957.

Ljudska republika Fickovina

Ob koncu šolskega leta

Ko je prejšnji teden Ficko odposlal dve brzojavki, prvo maršalu za 65. rojstni dan, drugo Podgorci in ji zažugal, da jo bo počakal za »Gustalom in bo ben vidla... (verjetno tako, kot so se podobni junaki spravili nad Slavka Uršiča in Ferda Kalina)... in bi mogla vedet, daje razloček, če kakšen ubeži PRED fa Sistami ali pa SES fa Sistami...« se ga je od samega veselja nad razločkom med fa Sistani in ko mu Nistami poštno nasrkal. Za to priliko, celo z dvojno porcijo, da pogasi požar svete jeze »narprvo nad Utripi, potem nad teto Mico in potem še nad pod Gorskoo. Ma jest ji bom pokazal« je kričal. (Pa je pozabil, hote ali nehot, da je Podgorska rojena pod zvonom sv. Justa in je nista nikoli pitala ne kralj Aleksander, niti maršal.) Kričal je na tiste, »ki so proti Luctvuu (in teh je v Titovini, po izpovedi Djilasa, 90 odst.), nato je zakinkal pred na pol izpraznjeno slamnato bučko.

Pa se mu je sanjalo. Naglas je govoril. magnetofon, — kdo ve od kod se je neki vzel — pa je ohranil slovenski javnosti zgodbo o komunističnih blagih. Da se ta biser ne izgubi, ga je rešila pozabe »Demokracija«. Pa zavrtimo trak in poslušajmo!

»Tovariš ministrski predsednik, je dejal Stanko Brkinc, tovariš minister za javno varnost, nimenir Nagode je obsojen na smrt, prav tako 24 njegovih pristašev. Lahko si čestitamole — »Cestitamo« je zarahnel Ficko pri Morski, ministrski predsednik in diktator. »Smrtne obsodbe so sabotaža. Ali vam, tovariš minister, še vedno niso znane moje gospodarske teorije? Mi potrebujemo natezalnico in prisilnih težakov! Potrebujemo zastojarskih garavcev! Seveda moramo ljudi obsojati, vendar samo na prisilno delo. Samo na ta način bomo lahko poglali naše gospodarstvo naprej. Ali nismo poklali deset tisoč domobrancev, namesto da bi jih poslali na prisilno delo? — »Ali oboženci, je ječjal tovariš Brkinc, »zahtevajo vendar sami smrtno kazen za svoje zločine!« — »Neumost! Kaj samo zato jim moramo tudi ustreči. Ali ste pri nas že kdaj doživeli, da bi bil kdo oproščen, pa čeprav je oprostitev zahteval?«

Nagoda so obesili. Ostale obsodbe so spremenili na dosmrtno prisilno delo, seveda s »pomiloščenjem«. Nekaj časa zatem je izbruhnila prava epidemija samo-oboževanja. V ministrstvu za javno varnost so se kopičila pisma iz vseh delov dežele. Kmet Juncz Klepinček se je raztrgal, ker je pozabil od strogo določenih urah izkldati sujnjak. Karel Stinkovec, strojnik, se je obdolžil, da je lokomotivo namazal s kapitalističnim oljem. Ne glede na vsa številna pisma pa so se množične samoobožbe manifestirale v nepreglednih procesnih protiljudskih zločincah in »sobotarjev«, ki so korakali proti glavnemu mestu, kjer so na množičnih mitingih zahtevale pravično in hitro obsodbo. Slehermi podanik je pokleknil in slavil visoko ljubezen od pravičnosti »našega tovariša Fickaa.

Ker so se tudi sami sodniki in ostali sodni nameščenci počasi pričeli samooboževati, je sodno službo prevzel poseben justični urad, kjer so obsojali podložnike s hitrim postopkom na prisilno delo. Veliki napisi so ljudem kazali pot proti uradu, ki so ga na kratko imenovali kar UDBA. Napiso so kričali v svet: Tu sprejemamo samoobožbe! Če ste obremenjeni s protiljudskostjo, stopite bliže! V petih minutah postanete prisilni delavec z državnim jamstvom za 25-letno preskrbo!

Cez četrstoletna bosta izgrajeno ljudstvo vseh ljudstev na svetu!

Dnevno je vozilo na sto in sto vlakov s prisilnimi delavci v vse dele dežele,

kjer so gradili električne centrale, ceste, železnice, dolinske zapore, vletovarne in druga javna dela. Stevilo ljudstva se je strahovito znižalo. Nekega dne je tovariš Stanko dejal tovarišu Ficko: »Tovariš Ficko, v tem trenutku imamo v naši republiki 1.556.573 prisilnih delavcev in 1.556.656 prebivalcev sploh.« — »To pomeni,« je dejal tovariš Ficko — in je pri tem računal — »da imamo vsega še 83 enot ljudstva v naši republiki.« — »Mislil,« si je dovolil pripomniti tovariš Brkinc, »da bi morali ustaviti obsodbe.« — »Vi grešite,« je dejal tovariš Ficko grozeče, »nad načeli naše gospodarske politike.«

Medtem pa tudi tovarišu Ficko ni bilo lahko pri srcu. Mrzlični strah pred usodo, ki grozi slehernemu; torej tudi njemu, mu je izril zadnjo kočnico s pleše. Aparat, ki ga je Ficko iznašel, mu je zdaknil iz rok. Nekega dne je diktator zapabil za telefonsko slušalko in zaklical tovarišu Brkincu: »Koliko jih je še?« Glas ministra mu je odgovoril: »Še 33.« Na zapuščenih ulicah je diktator srečal ducat na novo obsojenih, ki jih je spremljal miličnik. Cez nekaj dni je ponovno telefoniral ministru za javno varnost. »Ostala sva samo še midva od ljudstva,« je odgovoril tovariš Brkinc. Strahoten strah ga je prejel, zato je zakričal v slušalko: »Obsojam vas, tovariš Brkinc, zaradi — Minister pa je slušalko že odložil.

Po Titovi cesti se je plazil ministrski predsednik s težko pištolo v desnici. Če bo potrebno, bo tovariša Brkinc ustrelil. Na vsak način pa ga bo obsodil, kajti prvič se je pregrešil proti gospodarski politiki in drugič obstoja resna nevarnost, da ga bo Brkinc prehitel. Tovariš Brkinc je imel neomejena pooblastila za pravorek. Ko se je tovariš Ficko vlekkel od hiše do hiše, je nenadoma zaslišal šum za seboj. Bliskovito se je obrnil. Pred njim je stal in se zahrbtno rezal tovariš Brkinc ter dejal: »Tovariš Ficko, obsojam vas zaradi neprestanih sabotažnih del in zaradi veleizdaje partijskih zamisli.«

»Stoj! je zakričal Ficko, ki se je vedno rad domislil kake luknjice, skozi katero se je skobacal. »Tako ne gre, prijatelj! Jaz sem po šarži nad vami, meni pripada prednost! Tako: Jaz, ministrski predsednik te republike, vas obsojam zaradi veleizdaje in sabotažije na dosmrtno prisilno delo. Obsodba je takoj pravomočna in izvršna. Vkljenil vas bom!« — »Jaz s svoje strani,« je dejal tovariš Brkinc, »si dovoljujem prijaviti se na dosmrtno prisilno delo. Naj živi državna demokracija! Naj živi ljudska oblast!«

»Zivio! je dejal tovariš Ficko in se zmagoslavno ozrl okrog sebe. Rešen je bil, nihče se ga ne more več dotakniti. Korajžno je odšel Ficko proti svojemu razkošnemu dvorcu. Z velikimi koraki je prekrizal vse prostore postolja. Ko pa je pritisikal na električne gumba in se nihče ni prikazal, se je razžalostil. Premiš-

GLASBENA MATICA — TRST

V ponedeljek 10. junija 1957 ob 21. uri v Avditoriju

Koncert orkestra in zbora Slovenske filharmonije iz Ljubljane

Dirigent: BOGO LESKOVIC
Solista: DAMJANA BRATUŽ
DEJAN BRAVNICAR

Vabila so na razpolago v Tržaški knjigarni, ul. sv. Frančiška 20, tel. 37-338 ter eno uro in pol pred koncertom v ul. Roma 15-II

ljeval je, da je njegova prostost hudo relativna ljudska zavednica. Nobenega človeka ni bilo več, s katerim bi se lahko razgovarjal, se kregal ali pa kibiciral.

Naslednjega dne je bil že ves obupan. Z velikim domotožjem se je spominjal celo Utripov, Prepihov, tete Mice, botre Spele in tudi Podgorske. Večkrat je samoga sebe presenetil pri prebiranju plakatov »V petih minutah postanete prisilni delavec.« Tretji dan je bila njegova slaba volja neznosnejša od tiste, ki se ga je polastila, ko je prebiral prispevek Podgorske. Mislil je celo na samomor. Potem pa se je premislil. Samo najslabši diktatorji se sami ubijejo, če ni nobenega drugega izhoda.

Ko se je peti dan oblačil pred zrcalom, mu je nasproti začel razoran, od skrbni razbesneli obraz. Iz nekega notranjega siljenja je svojemu lastnemu obrazu v zrcalu zabrusil tele besede: »Tovariš Ficko, vi ste kričali, da ste edina enota ljudstva, ki ne služi skupni blaginji. To stanje je nezdržljivo z visokimi cilji naše državne demokracije. Obojam vas zato na petindvajset let prisilnega dela. Sodba je takoj pravomočna in izvršna!«

Z velikim naporom mu je uspelo, da se je sam vklenuil. To je opravil kar z maršnicami. Ko je prispel pred taborišče prisilnih delavcev »Kidričevina XII«, so vrata nastežaj odprli. Prisilni delavci so pripravili radosten sprejem, ko je Ficko pri Morski korakal proti baraki taboriščnega upravnika. Njegov aparat je obležal razbit na taboriščem smetišču...

Od pleše do pet prepoten se je Ficko pri Morski prebudil. Bil je popolnoma trezen. Prva njegova prebujena misel je bila vprašanje, ali je kak razloček med fašisti in komunisti ali ga ni. Tega odgovora pa magnetofon ni posnel, ker je bil Ficko trezen, kakor smo povedali, in bo ta odgovor gotovo ohranil zase.

Izlet SDD v Cortino

Preteklo nedeljo 2. junija nas je zopet Slovensko dobrodelno društvo presenetilo s krasnim in lepo uspelim celodnevno izletom v Dolomite. Tudi tokrat je bila naša slovenska mladina tista, ki je dala duška svojemu veselju že pri pripravljivanju izleta.

Ob 5. uri zjutraj nas je čakal lep turistični avtobus pred kavarno »Torrefazione« v ul. Carducci. Res škoda, da je manjkalo še vsaj nekaj duceatov sedežev, tako bi lahko vzeli s seboj še druge izletnike, ki se niso pravočasno prijavili. Vreme je bilo prekrasno. V zgodnjem jurnem jutru nas je peljal avtobus mimo vedno lepe obale proti Sestlanu, kjer so se nam priključili naši vrli prijatelji Nabrežniki. Nato smo nadaljevali pot preko Vidma v Tolmezzo skozi Ampezzo, prelaz Mauria v malo gorsko jezero Misurina. Tu smo obdvovali krasno pomladno naravo. Vse je bilo v zelenju. Ned nami pa so se nam še zasneženi gorski vrhovi ob siju sonca zdeli še lepši. Nekeja pogumnejših je odšlo na dolnarjenje, drugi so šli nabirat cvetice. Na zdravem, čistem gorskem zraku je tudi apetita prišel na svoj račun, in vsi so postopoma začeli izpraznjevati torbe in nahrbtnike in si tako olajšali priljago za daljše gorske vzpone. Takoj popoldne smo mimo prelaza »Tre Crocie« dospeli v Cortino. Mladina je odšla na krajše izlete po tem znanem turističnem kraju, ki slovi po celem svetu. Z vzpenjačo smo se nato dvignili na Monte Faloria (2600

Solsko leto 1956-57 so učenci, dijaki, učitelji in profesorji srečno zaključili preteklo soboto. Vse naše slovenske osnovne šole po mestu in po deželju so proslavile praznik zaključka šolskega leta z uspešnimi šolskimi prireditvami in razstavami. Povsod so bili obiski s strani staršev in ljubiteljev slovenske šole na vseh prireditvah polnoštevilni. Nekatere šole, kot sveitovskega didaktičnega ravnateljstva, šola v Devinu, Mavhinjah in drugod, so šolski otroci in učiteljstvo naravnost presenečali z marljivostjo in znanjem.

V nedeljo 9. t. m. so na vrsti še mnoge druge šolske prireditve. Tako v Nabrežini s »Snežuljičoo« ob 19. uri v kino dvorani, v Zgoniku s »Kekcem« ob 19. uri, v Medji vasi, skupno s štivansko šolo, v šoli v Medji vasi ob 18. uri, v Sempolaju s »Pepelkoo« ob 16. uri, v Ricmanjih bo otvorile razstave ženskih ročnih del, v soboto 8. t. m. ob 20. uri in v nedeljo 9. t. m. ob 17. uri pa šolska prireditve.

Na srednjih šolah je na nižji gimnaziji okrog 100 kandidatov za malo maturo, na industrijski strokovni šoli v Rojanu jih je, skupno z Opčinami, 80, na nižji trgovski strokovni šoli pri Sv. Ivanu 39, v Nabrežini 20.

Na višji realni gimnaziji v Trstu je 21 maturantov, na klasični gimnaziji 20, na trgovski akademiji 23 in na učiteljski 17.

Vpisi na nižjo gimnazijo pri Sv. Jakobu so letos dosegli do sedaj 152 prijavitelencev, kar je lep napredek v primerjavi z lanskim mršavim letom.

Na žalost pa ni očitnih izgledov za naše osnovne šole. Še vedno imamo vse preveč mladih staršev, ki pozabljajo na svoje temeljne dolžnosti, pozabljajo, da jih je rodila slovenska mati. Tem bi morali vsi zavedni Slovenci pomagati nazaj do narodne zavesti.

Na nižji trgovski strokovni šoli bo muno potrebno za prihodnje šolsko leto

urediti vprašanje prenatrpanosti razredov. V učilnicah je prostora za največ 24 dijakov, natrpali pa so jih tudi po 34. To stanje je nevdržno in šolska oblast je poklicana, da zavedo uredi po sodobnih higijenskih in pedagoških zahtevah.

Slovenski dijaški šport

V okviru lahkoatletičnega tekmovanja med slovenskimi šolami je bilo v soboto 1. t. m. na stadionu Valmaura finalno srečanje med realno, klasično in trgovsko akademijo.

Tako tekmovanje je bilo drugo v zgodovini povojnih slovenskih šol na Tržaškem. Prvo je bilo namreč pred štirimi leti v Rojanu.

Velika zasluga, da smo mogli zopet nastopiti, vodi do celga na občinskem stadionu, gre prof. Mamolu, ki se je za to res mnogo potrudil.

V prisotnosti številnih gledalcev se je tekmovanje začelo okrog 12.30 s skoki v daljino in višino. Poleg teh dveh panog so srednješolci tekmovali še v tekih na 100 in 1000 m, na 80 m čez zapreke, v metu diska in krogle ter v štafeti 4 x 100 m. Bilo je doseženih tudi nekaj prav dobrih rezultatov, posebno na 100 in 1000 m, kjer so tekmovalci pokazali, da je med njimi precej nadarjenih atletov.

TEHNIČNI REZULTATI:

- T e k i :
- 100 m: 1. Pilat (T) 11"5
 - 2. Jež (K) 11"9
 - 3. Klabjan (T) 12"7
 - 1000 m: 1. Pertot (R) 3'2"
 - 2. Delek (R) 3'19"
 - 3. Sonc (K) 3'48"
 - 80 m zapreke: 1. Rudolf 12"9 (R)
 - 2. Urdih (T) 13"
 - 3. Vecchiet (K) 13"4
 - Štafeta 4 x 100 m: 1. Trgovska (Božič, Bonač, Klabjan, Pilat) 51"5
 - 2. Realna

- S t o k i :
- Dolžina: 1. Urdih 5,60 m (T)
 - 2. Furlančić 5,31 m (R)
 - 3. Košuta 4,85 m (K)
 - Višina: 1. Pečar (R) 1,60 m
 - 2. Pavlica (K) 1,55 m
 - 3. Bonač (T) 1,55 m

- M e t i :
- Krogla: 1. Starec (T) 13,24 m
 - 2. Urdih (T) 11,31 m
 - 3. Ukmar (R) 10,64 m
 - Disk: 1. Florjančić 34,00 m (R)
 - 2. Starec 30,70 m (T)
 - 3. Fučka 24,80 m (R)

Skupno je trgovska dosegla 21 točk, realna 20 in klasična 8.

S. R.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

ZA TRZASKO OZEMLJE

V petek 7. t. m. ob 21. uri v Avditoriju v Trstu

POSLOVILNA PREDSTAVA ANTONA POZARJA

premierra

Žalujoči ostali

komedija v treh dejanjih Spisal BRANISLAV NUŠIČ

V soboto 8. t. m. ob 20.30 in v nedeljo 9. t. m. ob 17. uri v dvorani na stadionu »Prvi maja, Vrdejska cesta 7

Žalujoči ostali

POD ČRTO

KREPOSTI IN VRLINE komunizma in rdečih tiranov

XXI.

Kaj pa »obramba«?

Teško je za zahodnega pravno mislečega človeka, da bi se dokopal do razvoljanja ugank komunističnih sodnih procesov. Ti procesi nimajo namreč s pravom nobenega opravka. Najboljši dokaz za to trditve je vloga branilcev pri takih procesih. V moskovskih procesih pred dvajsetimi leti je bila navada, da so sodili obtožence sploh brez zagovornikov. Od 19. do 24. avgusta 1936 je trajal proces proti prvi skupini stare boljševiške garde, ki je bila na poti Stalinovemu pohlepu po diktatorski posameznika. Na obtožni klopi sta sedela med drugimi tudi sam šef Kominterne, Sinovjev in Leninov osebni zaupnik Kamenjev. Oba sta bila obsojena že leta 1935 v zvezi z umorom leninogradskega partijskega tajnika Kirova, ki ga je sam Stalin naročil umoriti. Ta udar proti »partijski zlati rezervi«, kakor je Lenin imenoval skupino starih boljševikov, je bil prvi korak k Stalinovi samovladji. Sedaj je sledila druga skupina. Stalinove nasprotnike je bilo treba javno obsoditi in fizično uničiti.

Seveda so vse to dobro vedeli tako obtoženci, kot državni tožilci. Kamenjev in Sinovjev sta vedela to prav natančno, saj sta imela s Stalinom senzacionalen razgovor, o čemer bomo še govorili. Obtožnica je označevala za zločine stvari, ki so bile v resnici zgolj različna mnenja partijskih prvakov v Politbiroju glede taktike in strategije boljševizma. Te označbe so obtoženci priznavali kot zločine.

Za razžalitev veličanstva pa so ti raz-

lični pogledi veljali šele, ko se je Jože Stalin proglašil za veličanstvo rdečega carja. Pri naknadnem obračunavanju sploh ni šlo za pravico in pravo, pač za zgolj za oblast. Vsi obtoženci »procesa šestnajstih« so se odpovalili obrambe.

Isto se je ponovilo v drugem moskovskem procesu proti skupini Pjatakov-Radek v času med 23. in 30. januarjem 1937 in v »procesu enainvajsetih« skupine Buharin.

»Pri Slanskyjevem procesu so obtoženci sicer imeli uradne branilce; vendar je eden izmed odvetnikov samo enkrat posegel v tek obrambe. Njegov zagovor je bil prava komedijska sramota za ves odvetniški poklic po vseh podložniških državah. Njihovi govori se niso v ničemer razlikovali od govorov državnega tožilca. V Rajkovem procesu ni bilo nič drugega, v Kostovem procesu v Sofiji je odvetnik-branilec celo skesano obžaloval, da njegov mandat zavrača priznanje. Pa se med nami še najdejo ljudje, ki jim pravo ni španska vas, z resnično trditvami, da je med fašizmom in komunizmom velik razloček. Morda je to res v toliko, da je komunizem samo še ogabnejši od fašizma. Pri tem moramo poudariti, da ti branilci niso bili morda kakšni najemniški subjekti. Ne kakšni nesramni sleparji, ne, pač pa spoštovani pravniki, katerim je pravni postopek odražal tako vlogo. Vsek prestopke proti tej praksi bi jih postavil na zatožno klopo. V sodno dvorano niso prišli kot zagovorniki, pač pa kot soigralci barbarske igre. Vsi ti procesi so bili spektakularne opere, propaganda, politična nasilna sredstva, maščevanje, krvna osveta — vse obenem.

In zakaj vse to? Ali je bila in je zgolj diktatorska perversnost? Orgija ponorelih potentatov? Ne! Komunistični imperij je utemeljen na utvrdi, da je komunistična politika znanstveno dokazana,

da je nepogrešljiva in edini recept, da se izležejo vse nadloge sveta. S takimi premisami ne more strahovlada izvršiti preusmeritve, ki jih zahtevajo svetovno politične ali gospodarske politične okoliščine brez grešnih kozlov; brez tistih, ki so krivi, da so »nepogrešljivo komunistično politiko« izvajali »škodljivci, volhani in veleizdajalci.

Hudičevo delo

Jasno je, da zahtevajo blodnje »nepogrešljivega« diktatorja preusmeritve ne samo v zunanji politiki, pač pa tudi v notranji in gospodarski politiki, zato nujno nastajajo potrebe, da čez noč iztržejo iz kategorij junakov in vseznalov nekaj svojih koristnih budal in jih postavijo v rubriko veleizdajalcev in »škodljivcev«. Samo na ta način je mogoče »vzdrževati« »nepogrešljivo« nauka, neokrnjeni položaj komunističnega diktatorja. To je bistvo vseh komunističnih procesov. To bistvo poznajo tudi pri nas vsi pravniški pripravniki komunistične diktature, pa bi kljub temu radi uživali spoštovanje poštenih, plemenitih ljudi.

Je pa še eno pogonsko sredstvo, ki karakterizira mehanizem čistk. Kako naj se drugače vodilni komunistični gremij iznebi svojih tekmecev, poddiktatorjev; kako naj oropa časti in morda celo priljubljenosti določenih grešnih kozlov samo zato, ker opornijo, če pa ni različnih tolmačenj politične dogme? Ostaja eno samo sredstvo: tekmeča je treba ožgostati za sovražnika komunizma, potrebno ga je očrniti za izdajalca. To je storil Stalin s Trockijem. Stori je to v »procesu šestnajstih« s Sinovjem in njegovimi pristaši, v »procesu sedemnajstih« s Radekom in drugimi in v »procesu enainvajsetih« s Buharinom, Rikovim, Jagodo. In kakor je to počel Stalin, tako so ga posnemali Červenkov na Bol-

gorskem, Rakosi in Kadar na Madžarskem, Gottwald v Pragi, Bierut v Varšavi in končno tudi Tito v Beogradu z Djilasom.

Najstrašnejše na vseh teh številnih procesih ni bilo zgolj dejstvo cinično opravljenih obredniških likvidacij. Dejansko so bili to resnični zločinci. Najstrašnejše je bilo pri tem, da je vsak proces postal nepregledna veriga novih sumničenj, novih žrtev. To je bilo prokletstvo zlorabe prava. Vsako priznanje je rodilo nove žrtev, vsaka žrtev nova priznanja. In tako je veriga narasčala v nedogled. To je bila mehanika čistk, neprestano kroženje srpa, ki je moral rezati glave, ki so bile diktatorju v napotje.

Vendar se nismo pojasnili vprašanja: Kako je bilo mogoče, da so se do samega vrhuna izgrajeni komunisti v sodnih dvoranah oboževali za sleparje, potepuhe, morilce, plačance in izdajalce partije? Zakaj so vse to priznavali? Zakaj se niso branili pred javnimi razpravami? Zakaj so priznavali pred vso svetovno javnostjo najbolj nesmiselne in neresnične zločine? To vprašanje deli vse svet že od prvih moskovskih procesov dalje v dva tabora.

Neobstoječi hotel

Tako je n. pr. že v prvem moskovskem procesu obtoženec Golzman priznal, da se je l. 1932, za časa meke svoje mislje sestal v Berlinu s Trockijevim sinom in da je z njim odpotoval v Kopenhagen. Ta okoliščina je bila odločilna za vso sodno obravnavo, ker je obtožnica Golzman očitala, da sta s Trockijevim sinom snovala umor Stalina. Sam obtoženec je dejal sledeče: »S Sedovom Trockijevim sva se dogovorila, da se bova našla v Kopenhagnu v hotelu Bristol. S kolodvoza sem se napotil naravnost v Bristol in tam našel Sedova. Ob deseti uri sva se

odpeljale k Trockemu.«

Vseh 16 obdolženecv so prav zaradi tega priznanja obsodili. Vendar, kakšno iznenadenje, ko je l. septembra 1936, šest dni po usmrtitvi obsojenca, danski dnevnik »Social-Demokrat« presenetil ves svet z novico, da so že leta 1917 hotel »Bristol« porušili. Hotela pod tem imenom je dvajset let ni več v Kopenhagnu, je napisal ta list.

Pol leta kasneje je samemu Stalinu ušla podobna »resnica«. V procesu sedemnajstih, ki je potekal od 23. do 30. januarja 1937, je glavni obtoženec Pjatakov, ki je bil Leninov ljubljenec, »priznal«, da je meseca decembra 1935 v Berlinu naslovil pismo Trockemu na Norveško, da bi od njega prejel navodila za zaroto proti Stalinu. Stalin je naročil, da mu morajo izsiliti priznanje, da je v decembru 1935 s posebnim letalom prispel v Oslo, in to je Pjatakov tudi »priznal«.

Dva dni zatem je norveški dnevnik »Aftenposten« objavil, da vse mesec decembra na oslovskem letališču ni pristalo niti eno samo letalo. Tako se je Stalin enkrat pošteno ugriznil v jezik.

Kako je mogoče, da je Pjatakov, resnična korifeja boljševizma, priznal tako neumnost? V kakšnem stoletju živimo, da ljudje umirajo zaradi takih očitnih oslarij? Ali niso vsa ta priznanja na las podobna priznanjem coprnice v XVI. in XVII. stoletju? Z zgodovino te dobe se je Stalin ukvarjal z vso perversno naslado. Coprnice so priznavale s pomočjo najodvratnejših mučilnih naprav, ki jih razkazujejo dunajski in pariški muzeji. Za »sredstva« je Stalin v svoji blazni fantaziji in svoji azijski pokvarjenosti izpopolnil s pomočjo najboljših boljševiških tehnikov. Tudi te »iznajditelje« je po dovršitvi in uveljavljenju »izumov« pustil postreliti.

(Se nadaljuje)

Likvidacijski kongres tržaške KP

Najvidnejši komunistični razumnik, ameriški književnik svetovnega slovesa, Howard Fast, pripoveduje, zakaj se je sam odpovedal komunizmu in obrnil hrbet Sovjetom

Poklicnim komunistom in najemniškim sopotnikom je v veliko nepotje, da »Demokracija« sproti razkriva in prikazuje komunizem tak, kakršen v resnici je. Prvi in drugi bi zaradi lastne borbe za obstanek to najvažnejše vprašanje sodobnosti radi odrinili na slepi tir nečujčnosti in omrtvičenja našega svobodnega človeka.

»Demokracija« pa bo s podvojenno silo ostala na okopih svobode in demokracije, pa če je to poklicnim komunistom in sopotniškim najemnikom prav ali ne.

Ameriška revija komunističnih razumnikov, »MAINSTREAM«, je objavila članek svetovno znanega ameriškega novelista Howarda Fasta, ki je bil še pred kratkim eden izmed vodilnih komunističnih razumnikov; dobro znan ne samo v Ameriki, pač pa po vsem zahodnem svetu. Nekaj tednov pred to objavo je Howard Fast izjavil dopisniku največjega in najpomembnejšega ameriškega dnevnika »New York Times«, da se ne smatra več za komunisto. Pri tem je naštel tudi vzroke, ki so ga pripravili do te odločitve. Ta odpoved znamenitega književnika je izzvala po vsem svetu pravo senzacijo.

Njegova odločitev je pretresla na stotine komunističnih in sopotniških duhov, ki so zasilj po resnem preudarku v notranje konflikte s svojo vestjo in s svojim dosedanjim prepričanjem.

V povezavi z dogodki v Sovjetiji, ki jih je prvič osvetlil v vsej strahotni globini in širini najmerodajnejši sodobni komunist, glavni tajnik sovjetske komunistične partije, Nikita Hruščev, na XX. partijskem kongresu, je komunistična duhovna elita po vsem svetu spoznala svojo gnusnost in pokvarjenost vrhunskega kadra svetovnega komunizma. Dogodki na Poljskem in na Madžarskem so ta razočaranja samo še okrepili. Pogumni poštenjaki so komunizmu obrnili hrbet, šibki znečaji čakajo na nadaljnji razplet dogodkov, medtem ko se koristolovci z vsemi silami trudijo, da zabišejo komunistične zločine in poskušajo te zločine opravičevati v srehi nepoučenih poštenjakov. Komunistični reviji »Mainstream« ni preostalo drugega, kot da v demokraciji Ameriki članek priobčila in s tem nehote osvetlila resnični komunizem v srehi in možganih ameriških in drugih komunistov. Ostali komunistični tisk po vsem svetu je seveda vsebino članka zamolčal.

Ni potrebno, da demokraciji in svobodnjaki odpiramo oči in ušesa zaslepljenem in glušcem. Sedaj pred tržaškimi komunističnim kongresom, ki pomeni likvidacijo še tiste samostojnosti in neodvisnosti od Rima, ki so si ju ustvarili avtohtoni Tržačani, dajemo besedo nekdanjemu komunističnemu prvaku vsega zahodnega sveta. Naj slovenskim komunistom in sopotnikom ta mož sam pove, zakaj se je odpovedal komunizmu. Besede Howarda Fasta imajo čisto drugačno težo kot pa evanĝelja poklicnih komunistov in najemniških sopotnikov. Howard Fast si je vedno sam služil svoj vsakdanji kruh in ni bil plačanec nikogar.

Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo čitateljem postreči s celotnim člankom, pač pa smo iz njega posneli le najvažnejše njegove misli in zaključke.

»Čakal sem devet mesecev na odločitev«

Howard Fast se je odločil, da podere za seboj vse komunistične mostove, »prepričan, da je to edini učinkovit protest proti poteku in razvoju dogodkov v komunističnem svetu. Komunistične partije v ZDA in v ostalem svetu so tako kompromitirane, da ne morejo več prednjačiti v borbi za demokracijo in socialno pravičnost,« zatrjuje Fast.

»Poleg občutkov zornosti in grozote, ki so jih vzbudila Hruščeva razkritja,« pravi Fast, »sem se prepričal o bednosti in malovrednosti samega Hruščeva ne samo pri opisanju grozovitosti, ki jih je prikazoval kot delo enega samega človeka, pač pa sem odkril tudi ves Hruščev cinizem in definiranje in tolmačenje »kulta osebnosti«, ki ni samo povsem nesmiseln, pač pa tudi smešen od naporih preslepiti svetovno javnost, kakor da bi sam s tem kultom ne imel nobenega opravka.«

Fast je čakal devet mesecev, predno se je odločil, da za vselej zavre komunizem. V tem času je potrpežljivo prisluškoval »zatrjevanjem prijateljev, da se bodo stvari predugačile. — Stalin je mrtev,« so mu zatrjevali, »na njegovo mesto so prišli novi ljudje, ki bodo uvajali nove metode.« Fast je upal, da se bo Sovjetska zveza »zbrala okrog prapora socialistične demokracije in da bo tako moralna voditeljica sveta. To voditeljsko mesto pa si je za vedno zapravila.«

Kaj pravi Fast o razočaranju v devetih mesecih?

Razočarala so ga »sporočila o množičnih likvidacijah, ki jih je zaukazal Stalin in njegovi hlapci na vodilnih mestih Poljske komunistične partije.« Užalostilo ga je »ničenje judovske in sploh zahodne kulture v Sovjetiji; množični pokoli judovskih in drugih razumnikov.« Prepričal se je, da tudi novi oblastniki »ne-nehno nadaljujejo s političnimi ekzekucijami v Sovjetiji.« Ugotovil je, »da temelji nova Hruščeva diplomacija na klevetah in prostaštvu.«

Na Madžarskem, pravi Fast, »se je pojavila nova oblika fašizma, socializma

masakriranja in terorja. Na Poljskem pa so Sovjeti poskušali vplivati na izide volitev proti Gomulki s propagandiranjem antisemitizma.«

Sovjetija, nadaljuje Fast, »ni storila v lastni državi nobenega koraka za zaščito človeških pravic. Očitno je nasprotje med socialistično državo, ki se hoče ponasati z najvišjo obliko socialne organizacije na svetu, v resnici pa vlada v njej popolno pomanjkanje osnovnih zakonitih pravic, ki jih tako Združene države kakor Anglija nudita svojim državljanom.«

»V Rusiji,« nadaljuje Fast, »obstoja socializem brez demokracije, brez porčnih sodišč, brez »habeas corpus« (angl. zakon iz l. 1679, po katerem ni mogoče nobenega anglešk. državljanu vreči v ječo brez sodne preiskave - op. ur.), brez civilnih svobod. Tam ni nobenih možnosti, obrniti se s pritožbami na vlado, tam niso dovoljene protestne demonstracije, tam ni enakopravnosti za manjšine, ni pravice za svobodno umetniško ustvarjanje, ni morale.«

Fast se je prepričal, »da socializem v komunističnih državah nadvaja totalitarizem, prav tako moralnost in zamisli zatiranja. Moralnost pa je temelj, na katerem stoji resnica. Ni bratstva brez svobode in ni svobode brez bratstva. Tiranija je nemoralna, ker zatira svobodo! Svoboda pa ni samo kruh za človekovo dostojanstvo, pač pa vsakdanji kruh v splošnem!«

Fast zatrjuje, »da je Hruščevo tajno poročilo izzvala moralna potreba; ta njegov govor pa je bila izpoved najbolj prostostopnega zatiranja, ki ga XX. vek nikoli ni poznal, če izvzamemo fašizem in kolonializem.«

»V sovjetski komunistični partiji so marksizem strahovito korumpirali, ko-

rumpirali z brutalnim in nečloveškim zlorabljanjem oblasti. Polagoma bodo nasprotja med oblastniki partije in socialistično družbo postala nevzdržna za ruski narod. Dolžnost ljudi dobre volje, »naprednjakov, socialistov in komunistov ostaja v socializmu prepojena s starimi hrepenenji bratstva, ostaja na strani ruske in poljskega naroda, ki s tolikim pogumom korakata proti demokracijemu socializmu. Odkar so svetu razkrili svoje zločine, pa ta naloga ni več v rokah dogmatičnih, domišljavih sovjetskih oblastnikov, Stalinskih sokrivcev. V samem ustroju in zgodovinskem razvoju komunistične partije obstaja neozdravljiva nasprotja v pogledu socialistične demokracije, ki neizprosno zahtevajo njihov konec. Nasprotje: Za svobodo in proti zatiranju, je očitno. Sam resnični ustroj komunistične partije zanika svobodo sam sebi in jo zatira v samem sebi. Razumljivo je, da ustroj monolitne oblasti zatira tako vsak demokratičen postopek, kakor tudi vsako svobodno zamisel. Komunistične partije se razvijajo v »dalje bolj otopelo in zamotano birokracijo in ustvarjajo egoistični in nečloveški sloj oblastnikov.«

Ta razvoj so obsojali mnogi komunisti v vrstah komunističnih partij. Ampak, ali pa je mogoča taka borba v Sovjetiji? Prav popolno pomanjkanje vsake akcije, ki bi si postavila za cilj svobodne volitve v Sovjetiji, je doslej preprečilo vsako spremembo... Za tako spremembo pa je sovjetska družba že pripravljena.«

Tako sodi o komunizmu in njegovih oblastnikih večerjajni prvi duhovni komunist svetovnega sveta. O teh sodbah velja razmišljati prav tistim, ki se odpravljajo na likvidacijski kongres KP TO!

Obletnica republike

2. junija so po vsej Italiji slovesno praznovali XI. obletnico republike. Predsednik Gronchi je ob tej priliki naslovil na oborožene sile poslanico, v kateri je izrekel željo, da bi se ves narod združil okoli državljanov, ki so pod orožjem, kajti to predstavlja jamstvo za svobodo in državno neodvisnost. Gronchi je poudaril, da je italijanski narod, ki zaupa v svoje demokratske ustanove, solidaren z narodi, ki zasledujejo iste svobodoljubne cilje. Zato izreka zvestobo vojakom, ki branijo in varujejo te najvišje dobrine. Končno je predsednik republike opomnil vojake, da črpa narod iz njihove pripravljenosti zaupanje in vzpodbudo za izvrševanje svojih dolžnosti do domovine.

V Rimu se je republiški predsednik Gronchi udeležil vojaške parade, na kateri so sodelovala reaktivna letala in tanki. Tudi po ostalih mestih Italije so bile civilne in vojaške prireditve, na katerih so oblasti in državljanji proslavljali spomin na dan, ko se je italijanski narod s svobodnim glasovanjem odločil za sedanjo demokratično državno ureditev.

Praznik republike v Trstu

V Trstu so zgodovinski dan republike slavnostno praznovali. Generalni komisar dr. Palamara je povabil na prefekturo vse župane, zastopnike vojaštva, trgovine, industrije, pomorstva, znanstvenih zavodov, šol, Cerkve, umetnosti in tiska, kakor tudi predstavnike političnih strank. Udeležba je bila polnoštevna, tako da je tudi Trst na dostojen način praznoval praznik republike, ki ni samo praznik, ampak tudi simbol demokratičnih svobod in pravic, ki jih Italija kot demokratična država s svojo republikansko ustavo daje in jamči vsem svojim državljanom, ne glede na jezik, ki ga govorijo.

Kako je mogoče, da gotove stranke in

ljudje zlorabljajo demokratične svobodne republike, kakor to dela neapeljski župan, monarhist Lauro, ki agitira na Sardiniji za monarhistično stranko s tem, da deli med volivce po en čevljev in obubo, da bodo dobili po volitvah še drugi čevljev, če bo monarhistična stranka zmaga? In taka monarhistična agitacija sovpadava prav s praznovanjem obletnice republike.

Kinodvorana v Nabrežini

Ze dalj časa so krožile vesti, da bo morala zadruga »Prosvetni doma«, ki upravlja kinodvorano, ustaviti kinopredstave ter zapreti dvorano. To se je, žal, res zgodilo, kajti že pred 14. dnevi so s kinopredstavami prenehali. Zapuščeno dvorano bo spet sprejel lastnik poslopja, kakor pa izgleda, dvorana ne bo več služila niti za kino niti za druge javne namene.

Da se je dvorana zaprla je posledica ukrepov nadzorne oblasti, ki ne prizna več dvorano v stanju, kakršno je sedaj, za javne prireditve. Potrebno bi bilo izvršiti celo vrsto novih del in preureditev v dvorani, kar je seveda vezano z visokimi stroški, ki pa se jih za to dvorano ne izplača potrošiti.

Nabrežina je tako izgubila dvorano, v kateri so se vršile od leta 1946 dalje kinopredstave, zraven tega je bila na razpolago za vse kulturne prireditve in zborovanja vseh prosvetnih društev in političnih organizacij.

Vprašanje je, kaj sedaj? Ali bo Nabrežina ostala res brez dvorane? Kaj bodo ukrenila prosvetna društva in politične organizacije, ki so se do sedaj posluževale dvorane za svoje prireditve in zborovanja? Imeli smo v tej dvorani tudi mnogo prireditev SNG; tudi to bo sedaj odpadlo.

Treba bo vendar nekaj ukreniti. Zadruga »Prosvetni doma« je kupila v zadnjih letih potrebno stavbišče za gradnjo nove dvorane, ki je zelo razsežno ter na zelo lepem kraju v vasi. Tu bi bilo potrebno energično začeti z delom za organiziranje nove ustanove, ki naj bi gradila na tem zemljišču za nas tako potrebno dvorano za kulturne, zabavne in politične namene. Za gradnjo take dvorane pa so potrebna zelo visoka finančna sredstva. Teh pa današnja zadruga ne premore, niti ni mogoče, da bi tu v vasi zmogli tako visoko vsoto spraviti skupaj. Za to akcijo bi morali priskočiti na pomoč vsi, ki lahko nekaj zbirajo, a posebno vse organizacije in ustanove, ki se zavajajo za važnosti kulturnega doma v Nabrežini.

Naloga vseh, ki nosijo za to odgovornost, je, da skušajo najti način rešitve tega zaenkrat zelo zamotanega vprašanja.

Šolska razstava v Dolini

bo odprta v soboto, nedeljo in ponedeljek. Šolska prireditev bo v nedeljo ob 18. uri.

† Helena Milič - Žigon

V torek 5. t. m. je umrla v tržaški bolnišnici gospa Helena Milič, poročena Žigon iz znane komenske družine. Njen pokojni soprog, g. Josip Žigon, je bil dolgoleten komenski župan. Pokojnica, ki je dosegla 81 let starosti, je bila ena izmed tistih Slovencek tržaške preteklosti, ki so vse svoje življenje posvetile krepitvi slovenske narodne zavesti in dobrotelosti. Pokojnica je priglala življenje dvajsetim otrokom in je prejela visoko priznanje. Leta 1953 je prejela prvo nagrado tržaške občine za dobrotelost, kar je bilo visoko odlikovanje za vse tržaške Slovenke.

Pogreb narodno zavedne Slovenke bo danes popoldne ob 16.30 iz splošne bolnišnice. Preostali naši iskreno sožalje.

Odgovorni urednik:
Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiskarna Adria, d. d., v Trstu

SLOVENSKA SOLIDARNOST

Ze od prvih povojnih let dalje je »begunsko vprašanje« ena najnikavnejših poslatic za honorirane zagovornike komunistične oblasti nad ljudstvom, da enkrat v pravilni obliki zapišemo ljudsko oblast. To stalno in stalno gnetenje vedno istega testa lahko izzbavi en sam vzključ obdobjanja: močni živeli! Ne bo škodilo, če k temu vednemu refrenu pripomnimo nekaj stvarnih misli. Tu pa v ljudno prosim morebitnega cenjenega bralca, ki ne razpolaga z lastno razsodnostjo, naj ne bere dalje. S tem si bo namreč prihranil precej škodljivega razburjanja.

Kako je prišlo do tega, da so tisoči množično zapustili rodne domove ter jih še zapuščajo? Ali je res treba na to ponovno odgovorjati po dvanajstih letih? Ne: kdor je spregledal, je spregledal, ostali pa so se odločili za slepoto ali za trmasto mižanje. Polemika je v takih pogojih smešna in nesmiselna. Ker pa so poleg ljudi, ki so stalno pripravljene poslušati samo potvarjanja in neumnosti, tudi še drugi, ki se nikdar ne naveličajo resnice v najrazličnejših odtenkih, hočem tu pribiti nekaj dejstev, ki bodo morda grenka, zato pa neoporečna.

Ti begunci so menda zbežali pred ljudstvom. Dobro, pa poglejmo to »ljudstvo«, ki je ob začetku druge svetovne vojne štel na celotnem ozemlju 14 milijonske kraljevine Jugoslavije — reci in piši — 42.000 pripadnikov! Ta skupnica, ki jo je bilo na Slovenskem za peščico, je izbrabila vojno in stiske Slovencev, da je pripravila svoji izgubljeni eksistenci udobno bodočnost ter za dosego te vsemu narodu vsilila »graditev socializma«. Z množičnimi pokoli in ropi; z načrtanim izmikanjem prave borbe proti okupatorju ter z dokazanim sodelovanjem z njim je vodila svojo »narodnoosvobodilno vojno«, ki pa je pri zapeljanih, »poštenih idealistih naletela kljub vsemu na visok odziv. S pomočjo žrtve domoljubov je temu »ljudstvu« uspelo okupirati naš narod in ga še danes vlada z znanim geslom slučajnih dospeluhov: Za nami je lahko potop! Ta skupnica je Slovence, ki so bili zmožni kvečjemu kakšnega poštenega pretepa v gostilni, naučila rabiti samokres ter je v svoje krvave orgije proti narodu (proti okupatorju) je bila mnogo obzirnejša) načrtno zamotevala čim več ljudi, da bi jih kot kompromitirane »kvrnce« (dobesedno!) brate za vedno priklenila nase. »Narodnoosvobodilna vojska«, ki je za naskok na slovenski Turjak uporabljala fašistične vojske in kanone! Sramota! Prav te dni poteka strašna obletnica pokola 12.000 slovenskih fantov. To streljanje zvezanih ljudi je bila menda edina resnično uspeša »ofenziva« komunističnih osvoboditeljev na Slovenskem. To je torej famozno »ljudstvo«.

Zbežati pred takim ljudstvom — kdor je sploh mogel — pač ni nečastno. Bolj nečastno pa je, držati s tem »ljudstvom« proti slovenskemu narodu, pri tem udobno živeti v drugi državi, povrh vsega pa še živeti z denarjem, ki ga »ljudstvo« naropa pri našem narodu. Če je pri vsem tem njihova ožja domovina v sklopu tuje države, ki je to ožjo domovino dobila v upravljanje po prizadevanju prav istega »ljudstva«, to nekaj »širokopoteznih gospodov prav nič ne moti. Zato pa jih moti prisotnost stujevca iz osrčja Slovenije.

Nekaj teh poštenih Slovencev, ki so za blagor svojih primorskih bratov storili več kot vse po komunistični izmozgane milijarde, je, hvala Bogu, še vedno med nami. Vzdržali s kljub možnostim e-

migracije in kljub gnojnic, ki jo prejemajo kot plačilo za svoj trud. Vzdržali so, ker so povezani na svoj narod bolj kot na dinarje, lire in dolarje. Po mnenju »sopustavnika« jugoslovanskih finančnih predstavljajo ti redki idealisti menda grožčo nevarnost za tržaško gospodarstvo, saj — domačinom kruh odjedajo! Trenutek, prosim: katerim domačinom? (Ta beseda je, mimogrede rečeno, primerna morda za kolonialna ljudstva, ne pa za del civiliziranega slovenskega naroda!) Tistim, ki opravljajo svoje vsakdanje pošteno delo in so tem beguncem hvaležni za njihov trud in pomoč? Ali tistim, ki živijo na račun izstradanega, a kljub komunistični kugi žilavega in ustvarjajočega slovenskega naroda? Ali pa tistim, ki so ta košček zemlje zapustili za zagrenjenostjo nad tako »amatirno domovino« in so odšli po svetu?

Prav ti poslednji so po Kanadi, Avstraliji, Ameriki, Argentini bili deležni vse lepšega sprejema kot oni, ki so prišli iz Slovenije v komaj 100 km oddaljeni Trst. Tega pa niso bili krivi primorski bratje po krvi in duhu, temveč tisti kričavi internacionalisti, ki se zaganjajo za pravice Alžircv in divjakov Mau-Mau, za svojega brata pa imajo le oholo in sovražno besedo ter lokalpatriotsko klofuto.

Ti današnji komunisti se v mnogih bistvenih stvareh niso mogli otresti tipične fašistične mentalitete. Tudi zanje je meja, ki loči primorske Slovence od ostalih, sveta, in vsak Slovenec, ki si drzne na to stran, je osvovljen tujec. Bolj osvovražen kot resnični tujec z drugega konca, ki pa očitno našim »domoljubom« ni nikoli kalil zdravega spanja.

Pa saj je razumljivo: človek, ki je za udobno življenje prodal svoje prepričanje, vest, ponos in narodno zavest, ne more trpeti v svoji bližini človeka, ki je obratno za ohranitev pravkar naštetih vrednot bil pripravljen zgubiti vse, tudi rodni dom, na katerega je bil navezan z vso dušo in je v nesreči prišel iskat bratovega gostoljubja.

Slovinci na strnjem etničnem ozemlju smo danes razsekani med štiri države in dva svetova hkratu. Povezane nas lahko drži samo širokogrudna slovenska solidarnost in zavest pripadnosti k enemu samemu, skupnemu domačemu ognjišču. Če se bodo neprosto voljni podaniki štirih držav gledali med seboj na podlagi potnih listov in si drug drugemu metali v obraz stujece in »begunce«, bodo s tem storili veliko uslugo svojim gospodarjem. Spregovorimo odkrito: Primorci. Koršec in Porabec naj bi se na svoji doma sklicevali pred tujcem, v katerega državi živijo, ne pa pred bratom, ki je skupno z njim član nedeljivega slovenskega naroda. Resnici na ljubo moramo poudariti, da ogromna večina tako tudi misli. Ne smemo polegati preveč važnosti na ono skupnico, ki je tudi to pojmovanje prodala skupno z vsem. Ta nam ni nevarna, ker je diskreditirana v obeh vseh poštenjakov.

Pa še nekaj. Kruh, ki ga, s poštenim delom prislužene, uživa osvovraženi begunec, je tujčev. Če mu ga ta ne očita, bi lahko molčali tudi tisti, ki pri tem ne izgubijo ničesar in še dalje ob brezdelju brez pomislekov prisedajo k obubožani mizi slovenskega naroda in hočejo celo deliti moralne nauke vsem, ki se jim te z ideologijo utemeljene gostije upravljajo na oni strani in morajo neprosto voljno pomagati pri vzdrževanju brezvestnih

posameznikov, so dobri in seveda tudi »bratje v svobodni domovini«. Takoj pa postanejo tujci, če pridejo na Tržaško zaradi nevzdržnih razmer v »sobljubljeni deželi«. Te dežele pa se prav njeni tukejšnji lakomni gostje previdno izogibljajo in so poniglavo zadovoljni s tujim državljanstvom.

TOMAZ MISLEJ

Šolska prireditev in razstava

Mladina slov. osnovne šole v Sv. Križu priredi v soboto 8. junija 1957 ob 19.30 v kinodvorani v Sv. Križu svojo zaključno šolsko prireditev. Na sporedu je Kunčičeva igra v treh dejanjih »Triglavska rožca«. Vmes rajanje in petje.

Šolska razstava deških in dekljskih ročnih del pa bo prihodno nedeljo 9. junija 1957 v prostorih šole v vasi.

Prisrčno vabljeni starši in prijatelji mladine!

Čestitamo!

Danes praznuje osemdesetletnico svojega rojstva v krogu svoje družine v Tržiču gospod Karlo Cernigoj. Zavednemu Slovincu, ki je pretrpel pod fašizmom več let v konfinaciji, in našemu sodelavcu in zvestemu naročniku želimo iz srca čim lepšo in čim daljšo jesen plodovitega narodnega življenja!

Čestitkam se pridružujeta odbor SDZ in SPM v Trstu.

PODPIRAJTE SDD

DAROVI: Ob obletnici smrti njenih staršev Marije in Franca Pahor darujeta dr. Boris in Evelina Pahor L 2.000 za SDD. V počastitev spomina pok. Rafaela Rešeta daruje Ignac Marc L 1.000 za SDD. — Vsem prav lepa hvala!

Za obhajilo in birmo obutev o kateri sanjajo vaši otroci ima v lepi izbiri

Donda

TRIESTE - Largo Barriera (Ex piazza Impero)